

Familie- og kulturkomiteen
Stortinget

Referanse: 26/0011508
Vår dato: 17.04.26

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

FOs innspill på prop. 86 L (2025–2026) Endringer i barnevernsloven (bedre beskyttelse av barn på institusjon)

FO (Fellesorganisasjonen) er fagforening og profesjonsforbund for 38 000 sosialarbeidere, og organiserer barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

FO er den største fagforeningen for ansatte i barnevernet. Mange av våre medlemmer arbeider tett på barn og unge i barnevernsinstitusjoner og har et særlig ansvar for å utøve forsvarlig omsorg, beskyttelse og miljøterapeutisk arbeid i krevende situasjoner.

FO mener at gode barnevernsinstitusjoner er en avgjørende del av samfunnets sosiale beredskap. Institusjon må ikke forstås som siste utvei, men som et nødvendig og faglig viktig tiltak for barn og unge. Et trygt og tilgjengelig institusjonstilbud forutsetter stabile rammevilkår, tilstrekkelig bemanning, hele stillinger og arbeidsforhold som forebygger sykefravær og turnover.

Behov for en helhetlig og grundig utredning

FO ønsker å anerkjenne intensjonen i Prop. 86 L (2025–2026) om å styrke beskyttelsen av barn i barnevernsinstitusjoner, særlig for barn med alvorlig risikoferd og sammensatte behov. Lovforslaget gir institusjonene utvidet adgang til inngripende tiltak, blant annet knyttet til:

- kontroll av barns bevegelsesfrihet,
- begrensninger i kommunikasjon og bruk av elektroniske hjelpemidler,
- styrket adgang til fysiske inngrep og andre beskyttelsestiltak.

FO erkjenner at slike tiltak i enkelte situasjoner kan være nødvendige for å avverge alvorlig skade. Adgang til økt kontroll har samtidig en betydelig risiko for normalisering av tvang. Slike tiltak kan ofte forsterker konflikter fremfor å forebygge dem, og det kan føre til reduksjon av det relasjonelle handlingsrommet som er avgjørende for godt miljøterapeutisk arbeid.

Lovendringene som foreslås i Prop. 86 L bygger i stor grad på anbefalinger i rapporten «De er våre barn – om å holde hodet kaldt og hjertet varmt». I vårt høringsvar til

denne rapporten anbefalte vi at forslagene til endringer i barnevernsloven ble utredet nærmere før de eventuelt ble fulgt opp med lovendringer. Etter FOs vurdering er dette ikke gjort i tilstrekkelig grad.

Samtidig trådte det fra 1. januar 2026 i kraft flere nye lovhjemler som skulle styrke barns beskyttelse og omsorg i barnevernsinstitusjon, blant annet adgang til kontroll av barns elektroniske kommunikasjon. FO er bekymret for at slike inngripende tiltak innføres gradvis og stykkevis, uten at de vurderes samlet og i sammenheng – både med hverandre og med institusjonenes faktiske rammevilkår.

FO mener at forslagene i Prop. 86 L viderefører denne utviklingen, ved å legge ytterligere vekt på utvidet adgang til kontroll- og tvangstiltak. Vi er usikre på om de foreslåtte endringene samlet sett vil føre til bedre, mer individuelt tilpasset hjelp til barn og unge som må bo på barnevernsinstitusjon. FO mener derfor fortsatt at det er behov for en helhetlig utredning av både eksisterende og foreslåtte hjemler, før de foreslåtte lovendringene gjennomføres.

Barns rettssikkerhet og medvirkning

Det er godt dokumentert at barn selv ofte opplever tvang og fysisk makt som utrygt, tillitsdeleggende og potensielt traumatiserende. FO er bekymret for at Prop. 86 L i liten grad ivaretar og styrker barns reelle rett til medvirkning i lys av de nye og mer inngripende hjemlene som foreslås. Forslaget legger i stor grad til grunn at barns medvirkning allerede er tilstrekkelig regulert gjennom gjeldende rett, uten å god nok problematisere hvordan denne retten faktisk kan ivaretas i situasjoner der hensynet til sikkerhet og kontroll får større plass. Det er derfor en fare for at dette kan føre til at medvirkning i praksis blir en formell rettighet, snarere enn en reell og meningsfull del av beslutningsprosessene som direkte griper inn i barnas hverdagsliv og integritet.

Slik FO leser forslagene i prop. 86 L er de trolig samlet sett en forskyvning i balansen mellom beskyttelse og medvirkning, som er de to hensynene vurdering av barnets beste skal legge til grunn. Vi vurderer at kontroll- og sikkerhetshensyn i dette tilfelle styrkes uten at barnets rett til innflytelse og medbestemmelse gis tilsvarende vekt. Dette er problematisk både ut fra et rettssikkerhetsperspektiv og ut fra kunnskap om hva som bidrar til trygghet, tillit og positiv utvikling for barn i barnevernsinstitusjon.

Ansatte på institusjon må ha rammer som sikrer tid til relasjonsbygging.

God kvalitet og hjelp forutsetter også strukturelle rammer som tilstrekkelig og stabil grunnbemanning, hele og faste stillinger, samt systematisk arbeid med arbeidsmiljø og forebygging av sykefravær og turnover. Ansatte på institusjon må ha rammer som sikrer tid til relasjonsbygging. Dette er grunnleggende for trygghet, kontinuitet og faglig forsvarlighet. Barn i barnevernsinstitusjon har ofte komplekse og sammensatte behov knyttet til traumer, psykisk helse, rus, voldserfaringer og kriminalitet. Dette stiller høye krav til de ansattes kompetanse.

Endring og trygghet skapes gjennom relasjoner – ikke gjennom økt kontroll

FO vil understreke at trygghet og endring for barn i institusjon først og fremst skapes gjennom stabile relasjoner, tillit og høy faglig kompetanse hos de ansatte. Det er dette som fremheves av våre medlemmer. I tillegg støttes det både av forskning, erfaringer fra praksis og tydelige tilbakemeldinger fra barn med institusjonserfaring. Vi er derfor opptatt av at vi må ha et fleksibelt institusjonsbarnevern med høy kompetanse, med faglig sterk stedlig ledelse og strukturerer som legger til rette for en læringskultur, og at ansattes sikres veiledning og kontinuerlig kompetanseutvikling slik at de kan gi individuelt tilpasset hjelp til de barn og unge som til enhver tid bor på institusjon. Forslaget til endring i § 10-17 om å tydeliggjøre krav til institusjonenes målgrupper, faglige mål, metodebruk, planverk og internkontroll er et viktige grep for å styrke faglig

kvalitet og redusere uønsket variasjon mellom institusjoner. Det samme er endringene i § 10-19 som presiseres at godkjenning av institusjoner må knyttes til definerte målgrupper og forsvarlig drift. Vi har tro på at tydeligere rammer for godkjenning kan bidra til bedre samsvar mellom barns behov og institusjonenes kompetanse.

Vi vil også påpeke at for å sikre god kvalitet og faglig utvikling i institusjonsbarnevernet vil det være avgjørende med sterke faglige støttestrukturer både i og rundt institusjonene. Internt forutsetter dette et felles, tydelig og operasjonalisert faggrunnlag som ansatte får opplæring og veiledning i, og som følges opp gjennom kontinuerlig implementering og kvalitetssikring. Et slikt felles utgangspunkt bidrar til at ledere og ansatte kan arbeide i samme retning og med et felles formål, samtidig som det gir rom for faglig skjønn og videreutvikling. Samtidig er eksterne støttestrukturer nødvendige for å understøtte institusjonenes faglige arbeid og utvikling over tid.

Målet for videreutvikling må være å redusere behovet for tvang

Barn i barnevernsinstitusjon har krav på trygghet, omsorg og utviklingsstøtte. Dette forutsetter at de ansatte gis rammer som gjør dem i stand til å utøve sitt ansvar på en faglig forsvarlig og etisk god måte. FO mener derfor at målet for videreutvikling av barnevernsinstitusjoner må være å redusere behovet for tvang, ikke å utvide det rettslige handlingsrommet for tvang.

Med vennlig hilsen

Marianne Solberg
Forbundsleder

Tonje Wejden
Seniorrådgiver